

דרך מצותיך

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

מצוות ציצית (ה)

פרשת במדבר

תשפ"ו

לומדים יקרים, זהו השיעור החמישי מתוך שבעה על 'מצוות ציצית' לצמה צדק

תוכן העניינים

טלית: מקיף לזעיר אנפין.....3

ציצית: הארה בדילוג ובצמצום.....5

תורה ומצוות: הארה מחכמה דאדם קדמון.....8

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

ומעתה יובן ענין הטלית והציצית. כי הטלית הוא 'פרישו דמלכא' ומתעטפים בו, רומז לגילוי אור מקיף הנזכר לעיל שעל ידי המצוות. והציצית הם בחינת שערות וחוטין, כמו שכתוב: "ויקחני בציצית ראשי (יחזקאל ח,ג), ורומז לבקיעת ההארה מהחוכמה, והטעם הכמוס שבמצוות הנמשך בצמצום, להיות מושג באצילות בריאה יצירה עשייה. ולכן היא שקולה כנגד כל המצוות, כי יש בה משני בחינות שבתורה ומצוות, שהם הרצון והטעם, טלית וציצית כנזכר לעיל.

וביאור הדבר בפרטות, על דרך שכתב האריז"ל שהטלית הוא מקיף לזעיר אנפין, והציצית הן שערות הבוקעים ממוחין דאבא ואמא שבזעיר אנפין. הנה, ענין הטלית שהוא אור מקיף לזעיר אנפין, היינו כי זעיר אנפין הוא מידותיו יתברך, המאירות להחיות בריאה, יצירה עשייה, כדכתיב: "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" (שמות לא,יז). ופירוש, ששת ימים ממש הן העושות

טלית: מקיף לזעיר אנפין

עד כאן דובר באופן כללי על העניין, ומעתה ביאור הדבר בפרטות, על דרך שכתב האריז"ל שדבריו הובאו בתחילת המאמר, שהטלית הוא מקיף לזעיר אנפין, והציצית הן שערות הבוקעים ממוחין דאבא ואמא שבזעיר אנפין. זוהי הנוסחה של העניין, וכעת היא תתבאר. הנה, ענין הטלית שהוא אור מקיף לזעיר אנפין, היינו כי זעיר אנפין הוא שש מידותיו יתברך, שהן המאירות להחיות את העולמות של בריאה, יצירה ועשייה, כדכתיב: "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" (שמות לא,יז). ומסביר הצמח צדק: ופירוש, ששת ימים ממש. ההבנה הפשוטה היא שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ בשישה ימים, אבל כאן מוסבר שהשמים והארץ עשויים משישה ימים. כל יום הוא מהות לעצמה, וכל מכלול ההוויה של השמים והארץ הוא הצירוף של שש המהויות הללו, שהן העושות

ומעתה יובן ענין הטלית והציצית. כי הטלית הוא 'פרישו דמלכא', העטיפה של המלך. ומתעטפים בו, רומז לגילוי אור מקיף הנזכר לעיל שעל ידי המצוות, שהאור שמגיע על ידן הוא אור מקיף, מפני שהמצוות אינן מבוססות על הפנמה אלא על עשייה. והציצית הם בחינת שערות וחוטין, כמו שכתוב: "ויקחני בציצית ראשי (יחזקאל ח,ג), ורומז לבקיעת ההארה מהחוכמה, והטעם הכמוס שבמצוות הנמשך בצמצום, להיות מושג באצילות בריאה יצירה עשייה. אם כן, הציצית היא הדבר שיוצא כלפי חוץ, ואילו הטלית היא המצווה שמקיפה את האדם. ולכן היא שקולה כנגד כל המצוות, כי יש בה משני בחינות שבתורה ומצוות, יש בה את המקיף וגם את הפנימי והמושג. שהם הרצון הגולמי, ה'ככה', שהוא המקיף, והטעם, שהוא סוד ופנימיות הרצון, והוא כשלעצמו איננו מתגלה. ולסיכומו של עניין, אלו הם טלית וציצית כנזכר לעיל.

שמים וארץ: יום ראשון מאיר החסד ומחיה בבריאה, יצירה עשיה כו'. והמקיף להם הוא כמו שנתבאר לעיל באורך, בביאור ענין סובב. ואף על פי שמקיף זה הוא מבחינת פנימי שבעליון שנעשה מקיף לתחתון, והיינו ממה שנצטמצם כבר להיות בבחינת אור פנימי, מכל מקום הנה שורש כל המקיפים אחד הוא, היינו מבחינת העיגול הגדול שלפני הקו וחוט. הוא הסובב האמיתי, והוא המאיר בכל המקיפים גם אותם שמתעגלים מן הקו.

ועניין הציצית, שהם השערות דמוחין דאבא ואמא שבזעיר אנפין המאירים לנוקבא. העניין יוכן בהקדים קושיה אחת בדברי האריז"ל, כי הנה בדוכתי טובא

של המקיף היא עבור המדרגה התחתונה בלבד, אבל במדרגה גבוהה יותר כבר אפשר להשיג את האור או את ההשפעה האלו.

ואלא שזה היינו ממה שנצטמצם כבר להיות בבחינת אור פנימי, מכל מקום הנה שורש כל המקיפים אחד הוא. המהות הפרטית של כל הוויה היא דבר שעומד לעצמו, וזו יכולה להיות מהות פשוטה, מובנת ומושגת ויכולה להיות מהות שלא. אבל השאלה האם דבר הוא מקיף או לא היא שאלה נפרדת שאיננה קשורה לטיבו, אלא לאופן הפעולה שלו לגבי אחרים. מבחינת המקבל אין זה משנה אם ההשפעה שהוא מקבל היא פנימית באיזושהי דרגה או לא, מכיוון שעבורו היא פועלת כמקיף. מהבחינה הזו גם אין זה משנה מהי דרגתו של אותו אור, משום שברגע שהוא מקיף הוא יכול להיות עליון ויכול להיות נמוך, ובכל אופן דרך השפעתו תהיה בדרך של מקיף, בדרך של השפעה שהיא מעבר להשגה הפנימית.

אפשר לקחת לדוגמה תינוק קטן שאיננו מבין דיבור ומבחינתו כל הדיבורים הם מקיפים, ולכן הוא איננו מבין את מה שנאמר לו אך הוא קולט את האווירה

שמים וארץ. למשל, יום ראשון מאיר החסד, והוא מחיה בבריאה, יצירה עשיה, יום שני הוא של הגבורה, שלישי של תפארת כו'. אם כן, כל אחד מהימים הוא מידה מסוימת שיוצרת את הברואים השייכים למידה הזו. והמקיף להם הוא כמו שנתבאר לעיל באורך, בביאור ענין סובב. לכל מידה יש גם אור מקיף, שאיננו נכנס במידות עצמן אלא הוא מעבר להם – לא מבחינת המקום, אלא מבחינת המהות, במובן זה שהוא איננו מושג על ידן.

ומעיר הצמח צדק: ואף על פי שמקיף זה הוא מבחינת פנימי שבעליון, שנעשה מקיף לתחתון. אמנם המקיף איננו מושג על ידי המדרגה התחתונה, אך הוא עדיין איננו המהות הבלתי מושגת כשלעצמה. המדרגה העליונה המקיף יכול להיות אור פנימי ומושג, ורק כאשר הוא עובר להתייחס למדרגה התחתונה הוא הופך להיות מקיף. למשל, אם מישהו מדבר לחברו הוא איננו מוציא את המהות הפנימית שלו, אבל הוא כן מוציא דברים שעבורו הם פנימיים, ורק כשהם מגיעים לאדם אחר הם יכולים להפוך להיות מקיפים ובלתי מושגים. יוצא, שההגדרה

כלומר הוא מעבר לכל ההוויות. במובן הזה, כל המקיפים הקטנים הם רק בעלי אותן תכונות של המקיף הגדול, וממילא הוא המאיר בכל המקיפים גם אותם שמתעגלים מן הקו. כלומר מאותו קו נוצרים עיגולים קטנים יותר, שגם הוא פועלים באותה הצורה של המקיף הגדול. דוגמה לעניין הזה היא ההגדרה המתמטית של העיגולים: לכל העיגולים יש גיאומטריה אחת, נוסחה בסיסית אחת. זה לא משנה אם זה עיגול שאדם יכול להיכנס לתוכו או שהוא כזה שהוא יכול לבלוע אותו, מכיוון שכל העיגולים הם בעלי אותן התכונות, כמו לנשל שלכל עיגול אין התחלה ואין סוף, ואין זה משנה אם הוא גדול או כאן. באותו אופן לכל המקיפים יש את אותם תכונות בסיסיות והם כולם פועלים באותו האופן, ומהצד הזה לא מדובר על מעלתו של כל מקיף ביחס למה שלמעלה ממנו, אלא פשוט על תכונתו כמקיף. לכן, גם אם נאמר על המקיף של זעיר אנפין שבמובן מסוים הוא פניי, הרי שהוא עדיין פועל בבחינת סובב ויש לו את כל התכונות הללו לגבי מי שהוא מסובב אותו.

ציצית: הארה בדילוג ובצמצום

זהו אם כן עניין הטלית; ועניין הציצית, שהם השערות דמוחין דאבא ואמא שבזעיר אנפין, שהם החכמה ובינה, המאירים לנוקבא, כלומר למלכות. זאת אומרת שהאור של המלכות מקבל מהשערות של אבא ואמא. העניין יובן בהקדים קושיה אחת בדברי האריז"ל. כי הנה בדוכתי טובא

שנוצרת. אמנם יש איזו הנחה שצריך לדבר עם תינוק כזה בשפה נמוכה, במקיפים קטנים, אך למעשה מכיוון שהוא איננו מבין וכל הקליטה שלו היא איננה פנימית, אין זה משנה באיזו שפה מדברים איתו. ברור שכשהוא יתחיל להבין יידרש לדבר איתו בשפה מסוימת ובאוצר מילים מוגבל שאותן הוא יכול לקלוט, אבל כל עוד הוא איננו מבין דרגת המקיף איננה משנה עבורו, אלא רק עצם העובדה שמדובר בהשפעה מקיפה היא החשובה. מכיוון שכך, אפשר לשיר לו שיר ערש בנוסח קופיקו ואפשר לשיר לו שירי משוררים, והקליטה שלו את שניהם תהיה באותו האופן. אם אדם מבוגר ישמע שירי ערש הוא יכול להבין משחקי לשון או עניינים היסטוריים שמוזכרים בהם אבל גם יכול להיות שהוא לא יבין אותם - דווקא משום שהוא יכול להשיג את המשמעות; לעומת זאת, עבור התינוק השירים כולם הם בבחינת מקיף, ולכן דרגת או משמעות השירים היא חסרת פשר עבורו בכל מקרה.

אם כן, מעבר לייחודיות ולשוני שיש בדרגתו של כל אור מקיף, הצד השווה שבהם הוא שהם מקיפים, ומהבחינה הזו הם כולם פועלים באותו האופן. ושורש ומהות כל המקיפים היינו מבחינת העיגול הגדול שלפני הקו וחוט. בריאת העולם מתוארת כחלל גדול שיש קו שמקיף אותו, ושלאחר מכן הוא מתמלא בהארה שממנה נוצרת פנימיות העולמות. אותו קו העיגול הגדול הוא המקיף והסובב האמיתי, במובן זה שהוא באמת סובב את כל המדרגות של כל העולמות וכל הברואים והנאצלים,

מבואר בעץ חיים דמוחין דנוקבא נמשכים מנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, וכאן אומר שמשערות דמוחין שבזעיר אנפין נמשך למוחין דנוקבא. אך הנה מבואר במקום אחר (ועיין באגדתא דר' בנאה הווה מציין מערתא), דכל עיקר ענין השערות הוא כשהשפעה הולכת בדרך דילוג גדול ממהות למהות אחר שאינו מערכו כלל, אזי לא יוכל לקבל כי אם דרך שיערה לבד, שהוא ענין צמצום השפע ביותר. והתלבשות הארה מצומצמת זאת בלבוש גס ועב כמו גוף השיערה לגבי יניקת מותרי מוחין שבחללה, כדי שאז יוכל המקבל קט הערך לקבל. ומזעיר אנפין לנוקבא שהם קרובים בערך, תקבל השפע מגופו דזעיר אנפין, שהם בחינת נצח הוד יסוד שבו, שהם מעצמיותו, כמו חיות הנפש שבאיברים. אבל ממוחין דאבא ואמא כשיאירו בנוקבא על ידי התלבשותם במוחין דזעיר אנפין, לא תוכל לקבל השפע כי אם על ידי בחינת שערות.

מהשערות שלו, וזהו תיאור אחר לגמרי של היחס ביניהם. אך הנה מבואר במקום אחר (ועיין באגדתא דר' בנאה הווה מציין מערתא. הצמח צדק כתב המון על נושאים, כמו למשל אגדות הש"ס. אפילו מהבחינה הפיזית מדהים לראות כמה הוא הספיק לכתוב, וזאת בנוסף לחסידים הרבים שהוא היה צריך לדאוג להם). בכל אופן, מבואר דכל עיקר ענין השפעה בדרך של שערות, הוא כשהשפעה הולכת בדרך דילוג גדול ממהות למהות אחר שאינו מערכו כלל, אזי לא יוכל לקבל כי אם דרך שיערה לבד, שהוא ענין צמצום השפע ביותר. כאשר ההארה עוברת בין שני דברים קרובים, היא יכולה לעבור בלי צמצום או דילוג משמעותי במיוחד, והיא יכולה להישאר מתוחכמת וגבוהה כמעט כפי שהיא. אבל כאשר יש צורך להעביר דבר מרחק מהותי גדול, ההארה איננה יכולה להיות בשלמותה, אלא היא צריכה להיות בצמצום יוצא מן הכלל, ואם אין צמצום שכזה אז כלל לא תהיה הארה. הדוגמה הפשוטה לכך היא שאם אדם

מבואר בעץ חיים, דמוחין דנוקבא נמשכים מנצח הוד יסוד דזעיר אנפין. זו למעשה הגדרה פשוטה וטבעית: זעיר אנפין הוא המדרגה שלמעלה מנוקבא, וכמו בכל מקום המדרגה התחתונה או הביטוי המעשי של העליון הופכת למדרגה העליונה ולרציונל של התחתון. אפשר לראות את היחס הזה כשלמשל אדם מעביר הוראות לחברו: במוחו של המדבר יש את הרציונל, את הסיבה להוראות הללו, אבל הוא מעביר הלאה רק את הפקודות הטכניות, או בלשון הקבלה – את 'נצח הוד יסוד' שלו. כאשר ההוראות הללו עוברות למקבל והוא פועל להגשים אותן, הן בעצם הופכות להיות עבורו הרציונל ונקודת המוצא. משום כך, מוחין דנוקבא מקבלים מהדרגה התחתונה של זה שמעליהן, כלומר של זעיר אנפין. ומצד שני, לכאורה האר"י אומר שהיחס ביניהם הוא שונה, מכיוון שכאן אומר שמשערות דמוחין שבזעיר אנפין נמשך למוחין דנוקבא. לפי זה, מוחין דנוקבא לא יונק מנצח הוד יסוד של זעיר אנפין אלא

ולפי זה ניתן להסביר שמזעיר אנפין לנוקבא שלמרות שיש הבדל במעלתם, הם קרובים בערך, בערכם, ומכיוון שיכול להיות קשר בין המדרגות ההשפעה היא קרובה, ואז המדרגה התחתונה שבעליון הופכת למוחין של התחתון. ולכן תקבל הנוקבא השפע מגופו דזעיר אנפין, שהם בחינת נצח הוד יסוד שבו, שהם מעצמיותו, כמו חיות הנפש שבאיברים, ונוצר ביניהם קשר מהות. אבל ממוחין דאבא ואמא, כשיאירו בנוקבא על ידי התלבשותם במוחין דזעיר אנפין, המלכות לא תוכל לקבל השפע כי אם על ידי בחינת שערות, וללא השערות לא תהיה שום השפעה.

אפשר לראות את ההבדל בין שני סוגי ההשפעה האלו כהבדל שבין שיחה של שני אנשים בוגרים לבין שיחה של מבוגר עם ילד. כאשר מבוגר משוחח עם מבוגר שהוא כמעלתו, הוא אמנם איננו יכול להעביר במדויק את כל מחשבותיו, אבל הוא כן יכול להעביר לפחות חלק ממחשבותיו לעולמו של חברו. זאת אומרת שאמנם הם אינם משוחחים בשפת המחשבה אלא בשפה נמוכה יותר, אבל זהו איננו דילוג גדול. מצד שני, כאשר מבוגר משוחח עם ילד הוא בכלל לא יכול לדבר איתו בשפה שלו, מכיוון שעבור הילד אין לה כל משמעות. במקרה כזה, לא רק שהמבוגר איננו יכול להעביר את מחשבותיו במדויק, אלא הוא איננו יכול להעביר גם חלק ממחשבותיו, אלא אם יעשה צמצום דרמטי שלהן. כל עוד המחשבות לא יצטמצמו, כל עוד הן לא

רוצה לתת הוראות לכלב, הוא צריך לצמצם בתכלית הצמצום את מחשבתו ודבריו, והוא בוודאי לא יכול לתת את ההוראות לכלב במשפטים מסובכים, אלא רק 'שב', 'קפוץ' וכן הלאה. יכול להיות שהמשפטים הללו יהיו אינטליגנטיים, אבל ללא הצמצום שלהם לכלב לא תהיה אפשרות לקלוט אותם.

והתלבשות הארה מצומצמת זאת בלבוש גס ועב כמו גוף השערה לגבי יניקת מותרי מוחין שבחללה, כדי שאז יוכל המקבל קט הערך לקבל. מקבל שהוא במדרגה נמוכה יכול לקבל כשנותנים לו שערה בלבד, אבל אם שנותנים לו יותר מזה הוא לא יוכל לקבל כלום. במובן הזה, היחס בין התוכן הפנימי של הנותן למה שהוא מעביר הלאה, הוא אותו היחס שבין המוח לשערות שצומחות על הראש: ברור שיש להם איזשהו קשר, אבל הוא בוודאי איננו הדוק אלא הוא בנוי על דילוג וצמצום משמעותי, וזהו האופן היחיד שבו הארת המוח יכולה להתקבל בשערות. זאת אומרת שהבעיה כאן היא שהמקבל לקלוט רק רמה מסוימת של דברים, ולא מעבר לכך. אפשר לראות דוגמה לכך בשנאים חשמליים, שתפקידם הוא למעשה לצמצם. יש שנאים קטנים ויש תחנות כוח שזו מטרתן, וככל שצריך להעביר חשמל מהתחנה הראשית למכשיר יותר קטן כך הצמצום צריך להיות דרסטי יותר. אם למשל יחברו רדיו לתחנת כוח ללא שום צמצום, הוא פשוט ישרף, מפני שאין לו יכולת לקלוט את העוצמה שנכנסת דרכו; רק אם כחוט השערה של חשמל יעבור אליו, הוא יוכל לעבוד.

והעניין, כי המלכות הוא בחינת דבר ה' ורוח פיו המחייב נבראים מאין ליש, ומוחין דנוקבא הנמשכים מנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, היינו בחינת החכמה שבדיבור איך ומה להשפיע. אבל מה שנמשך ממוחין דאבא ואמא בנוקבא, הם ל"ב נתיבות החכמה שבתורה, שחוכמת התורה היא למעלה-מעלה מחכמה זו שבדיבור, והיא בחינת חכמה עילאה, ושרשה מחכמה דאדם קדמון, שלכן נקראת 'משל הקדמוני'. ונתבאר לעיל בעניין נ' אלפים יובלות, איך שיש עילוי אחר עילוי בהשגת אין סוף ברוך הוא, ושורש כל העליות הוא עד בחינת חכמה דאדם קדמון לבד. כי היא ראשית המשכת החוט מן העיגול כידוע, דהתלבשות אין סוף ברוך הוא מבחינת סובב בממלא אינו אלא בחכמה. ומבואר למעלה שגם בסוף כל העליות לא יגיע לעצמות הסובב.

חדשה שמצמצת את המושגים הראשוניים באופן משמעותי. לענייננו, כשהמלכות מקבלת מדרגה שהיא לפי ערכה, היא יכולה לקבל חיות מהחלק הנמוך של המדרגה העליונה. אבל כאשר היא מקבלת ממדרגה שהיא הרבה יותר גבוהה, היא כבר לא יכולה לקבל ממנה בעצמה, אלא כלי המעבר דורשים שינוי וצמצום דרסטי, שמתאים לדילוג הערך שבין שתי הדרגות, ואז השפע יכול לעבור רק דרך השערות.

תורה ומצוות: הארה מחכמה דאדם קדמון

עד עכשיו דובר באופן כללי על העניין, וכעת הצמח צדק עובר לעסוק בו באופן יותר נקודתי. והעניין, כי המלכות, שהיא הנוקבא, הוא בחינת דבר ה' ורוח פיו, המחייב נבראים מאין ליש. המלכות היא השכינה, הדיבור האלוקי שהוא הנשמה שיוצרת ומחיה את העולם. ומוחין דנוקבא הם הנמשכים מנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, היינו בחינת החכמה שבדיבור איך ומה להשפיע. גם מעשים אפשר לחלק לגוף ומוח, כאשר הגוף הוא

יעברו בדרך של שערות, הן ייחסמו ולא יוכלו לעבור אל הילד.

דוגמה אחרת לדילוג ערך היא של אנשים שמשוחחים בשתי שפות שהן מספיק קרובות כך שכל אחד מהם יכול להבין חלק מהמילים בשפה השנייה. במקרה כזה הם לא ישתמשו במילים גבוהות אלא במילים בסיסיות ופשוטות, משום שבעזרת המילים נוצר מכנה משותף נמוך, ובעזרתו הם יכולים לתקשר זה עם זה. אבל כאשר אנשים שהשפות שלהם מאוד רחוקות זו מזו, גם שימוש במילים פשוטות ונמוכות לא יעזור מכיוון שגם הן חסרות כל משמעות עבור האדם השני. מה שבדרך כלל עושים במקרה כזה, הוא לעבור להשתמש בידיים, ואז בעצם מתרחשת קפיצה מהותית מסוג אחד של שפה לסוג אחר, מכיוון שכאשר יש פער כל כך גדול התקשרות יכולה לעבור רק באופן הזה. אותו הדבר נכון גם בתרגום: תרגום בין שתי שפות הגות יכול להיעשות על ידי שימוש במאגר מסוים של מושגים משותפים, אבל תרגום בין שפת הגות לשפה נמוכה דורש המצאה חדשה, דרך

ברוך הוא. לעיל דובר על כך שלכל עולם יש את גן העדן שלו, ולאותו גן עדן יש דרגה מעליו שהיא גן העדן שלו; בכל עולם יש השגות שמגיעות בדרכים עקיפות, ושבעולם מעליו אלו השגות ישירות. כפי שהוסבר, העניין של חמישים אלף יובלות הוא המחזורים של עולם מעל עולם, וכך שוב ושוב עד הנצח. **ושורש כל העליות הוא עד בחינת חכמה דאדם קדמון לבד.** מדוע? כי היא ראשית המשכת החוט מן העיגול כידוע, דהתלבשות אין סוף ברוך הוא מבחינת סובב בממלא אינו אלא בחכמה. החכמה היא הכלי שבו האין והמהות האלוקית יכולה להתבטא בתוך הדברים, בין היתר מכיוון שהחכמה כוללת את תכלית הביטול וה'אין'. במובן הזה, החכמה של אדם קדמון היא הנקודה שבה העיגול הופך להיות קו, שהסובב הופך למלא.

ומבואר למעלה שגם בסוף כל העליות לא יגיע לעצמות הסובב. לא רק שאדם בעולם הזה איננו יכול להבין את העצמות האלוקית, אלא גם אחרי חמישים אלף יובלות הוא לא מגיע לעצמות הבורא, מכיוון שהעצמות שהיא מעבר לקו היא מהות שונה לחלוטין, והיא כלל איננה שייכת לכל מה שיש מתחתיה. עד אליה אפשר לעלות לפי ערך, כלומר דרגה שהיא למעלה מדרגה וכך עוד ועוד, אבל מהות האין סוף היא מעבר לכל הדברים הללו. בעולם שלנו אין דוגמאות טובות שיכולות להסביר את העניין, אבל אפשר לומר שבכדי להכיר דבר אפשר ללכת במסלול חיצוני ואפשר ללכת במסלול פנימי, ולמרות שהמסלול החיצוני יכול ללמד

המעשה בעצמו והמוח הוא אוסף הכללים שמנחים את העשייה הזו. את המוחין הללו המלכות, ובעצם כל מעשה, מקבלים מהמידות העליונות. זאת אומרת שאת ההגדרות האופרטיביות של מה צריך לעשות אנו מקבלים מדרגות התיקון של האמוציות שלנו, ומזה נולד לאחר מכן המעשה עצמו. אם כן, זהו העניין של המוחין דנוקבא שמקבלים מזעיר אנפין, שהופכים להיות החכמה שבתוך המלכות או המעשה.

אבל מה שנמשך ממוחין דאבא ואמא בנוקבא, במלכות, הוא לא חכמת המעשה אלא הם ל"ב נתיבות החכמה שבתורה, שחוכמת התורה היא למעלה-מעלה מחכמה זו שבדיבור, והיא בחינת חכמה עילאה. אפשר לדבר על שני סוגים שונים של חכמה. יש חכמה שמנסה להבין את המוחין עצמם, את החוקים שמגדירים ומכוונים מעשים מסוימים. במובן מסוים, זה מה שחוקרי מדעי הטבע מנסים לעשות: הם מנסים להבין מהם החוקים שעל פיהם הטבע פועל. אבל הסיבות לחוקים הללו והבנה של המטרה שלהם דורשת חכמה הרבה יותר גבוהה, מפני שהלימוד שלהם איננו עובר בתוך המעשה עצמו, אלא בדרגה גבוהה יותר. החכמה הזו היא ל"ב נתיבות החכמה, והיא מנסה להבין לא רק את החוקים עצמם אלא המהויות שמאחוריהן. **ושרשה מחכמה דאדם קדמון, שלכן נקראת התורה 'משל הקדמוני',** משל של קדמונו של עולם, כלומר המהות שלפני היות עולם.

ונתבאר לעיל בעניין נ' אלפים יובלות, איך שיש עילוי אחר עילוי בהשגת אין סוף

אמנם בבחינת חכמה דאדם קדמון, ראשית המשכת הממלא מן הסובב, יהיה קצת גילוי והתלבשות הארת אין סוף ברוך הוא הסובב כולא עלמין שלמעלה מעלה מכל העולמות. ונמצא כשנתגלה עשרת הדברות בעולם הזה, כשירד ה' על הר סיני, היה גילוי הסובב שבפנימיות אדם קדמון, באמרו "אנכי ה' אלוקיך" כו' (שמות כב), מה שלא יהיה כזה בנ' אלפים יובלות. וגילוי זה נמשך על ידי חכמה דאצילות, ומשם על ידי המלכות, דבר ה', ולזה לא היה באפשרי להיות נמשך משם כי אם על ידי בחינת שערות דווקא. וכל זה מרומז בפרשת ציצית, שכוללת כל המצוות.

אלא אפילו להשיג משהו ששייך אל המעבר הזה. ונמצא כשנתגלה עשרת הדברות בעולם הזה, כשירד ה' על הר סיני, היה גילוי הסובב שבפנימיות אדם קדמון, באמרו "אנכי ה' אלוקיך" כו' (שמות כב). במתן תורה מדרגת הסובב התגלתה מעט, עד כמה שהיא יכולה בכלל להתגלות. זאת אומרת שמעמד הר סיני הוא אותה נקודת התגלות של הקצה העליון של החכמה האלוקית, החכמה של אדם קדמון, בתוך מציאות העולם, וזהו הדבר הקרוב ביותר להתגלות העצמות. מה שלא יהיה כזה בנ' אלפים יובלות, משום שאלו בסך הכל דרגות מעל דרגות של עלייה, שכאמור רק קצה הגבול העליון שלהם מגיע למדרגה הזו. במדרש נאמר ש"הרכין הקב"ה שמי שמים העליונים על הר סיני, ודבר עמהם" (ספרא, ברייתא דר' ישמעאל א, ז), זאת אומרת שבמעמד הר סיני כל אותם חמישים אלף עולמות של יובל כביכול מצטמקים, וההארה העליונה עוברת אותם ומתגלה. וגילוי זה נמשך על ידי חכמה דאצילות, ומשם על ידי המלכות, שהיא דבר ה'. ולזה לא היה באפשרי להיות נמשך משם כי אם על ידי בחינת שערות דווקא. המילים שקיבלנו במעמד הר סיני הן בוודאי אינן

הרבה, יכול להיות שהוא כלל לא ייגע במסלול הפנימי. אפשר למשל להכיר אדם בהיכרות מאוד אינטימית עם גופו, ולהכיר כל מילימטר בגופו. אלא שגם אם נכיר כל שיערה וכל כתם בגופו, בוודאי שאי אפשר לומר שמכירים את נפשו. במובן הזה, גם כאן יש דילוג: אפשר להמשיך ולהשיג עוד ועוד השגות בתחום מסוים, אבל גם כשמגיעים לגבול של אותו תחום עדיין לא נוגעים ולא מתחילים להבין את המהות של התחום השני. זאת אומרת שאפשר לדעת כמעט הכל על הצד המתגלה של עניין מסוים, מבלי לדעת דבר על הפנימיות שלו; אפשר להתקדם חמישים אלף יובלות, ועדיין זו תהיה הכרה חיצונית בלבד שאיננה משיגה את מה שמעבר.

אמנם בבחינת חכמה דאדם קדמון, שהיא ראשית המשכת הממלא מן הסובב, יהיה קצת גילוי והתלבשות הארת אין סוף ברוך הוא הסובב כולא עלמין שלמעלה מעלה מכל העולמות. בקצה העליון של ההארה הזו יש השתקפות מסוימת של המהות העליונה, וגם אם איננו מסוגלים להגיע אליה או להשיג אותה, עדיין אפשר בקצה הגבול שלה להיות מספיק קרוב לא רק כדי לדעת באופן כללי שיש משהו מעבר,

כפי שנאמר לעיל, ההסברים הללו נכונים כמובן גם בנוגע לכך שרוב ככל המצוות הן מעשיות, והן כביכול עוסקים בדברים נמוכים. בשביל לעשות מצוות צריך עור של בהמה, צמר של כבש או פירות של אילן מסוים, ולכאורה לא ברור מדוע הנשמה הטהורה ירדה ומתעסקת כאן עם רצועות של תפילין. אלא שכאמור, כדי שהמצווה תוכל למשוך הארה ממדרגת הסובב, היא איננה יכולה להתבטא במחשבה או בהגות אלא דווקא במעשה. אם יש דבר שמתבטא דווקא במחשבה, זה ממילא אומר שהוא נובע ממקור נמוך יותר. כפי שבדוגמה לעיל כאשר שני אנשים שלא מדברים את אותה השפה משתמשים בידיים, כך כביכול אנחנו מדברים עם הקב"ה בתנועות ידיים, וזו הדרך היחידה שלנו לתקשר איתו. אם הוא ינסה לדבר איתנו בשפה שלו זה יהיה חסר משמעות ואפילו מסוכן עבורנו. לכן למשל איננו מְצוּיִים לעשות מדיטציה, משום שמה שאנחנו יכולים לקלוט בתחום הנפש הוא נובע בהכרח מדרגות נמוכות יותר, שמתואמות לנפש שלנו. ביטוי חריף לעניין, הוא שכל מה שאדם משיג במוחו הוא בוודאי לא הקב"ה, שהרי הוא הצליח להשיג אותו; ואולי זה דבר כל כך נמוך, שאפילו המאמץ להשיג אותו איננו כדאי. מהבחינה הזו, מה שניתן לקלוט דרך נטילת לולב הוא הרבה מעבר למה שכל מחשבה בדרגה שהיא יכולה להבין, משום שרק השערות הן אלו שיכולות לדלג מלמעלה-מעלה עד למטה-מטה.

וכל זה מרומז בפרשת ציצית, שכוללת כל המצוות. את הטלית איננו מחזיקים

מהות החכמה האין סופית כשלעצמה, שהיא מעבר לכל העולמות, אלא זהו ביטוי שלה בדרגה של דיבור. הדילוג שבין מהות החכמה לבין הגילוי שלה בדיבור הוא דילוג וגילוי באופן של שערות. כפי שהוסבר לפני כן, כדי שדרגה גבוהה כל כך כמו חכמה דאדם קדמון תוכל בכלל להתגלות, היא צריכה לעבור דווקא דרך השערות, דווקא דרך המילים הפשוטות של עשרת הדברות. אנחנו יכולים לאחוז בממשות של דרגות נמוכות יותר, אבל בדרגות העליונות איננו יכולים לאחוז אלא בשערות, במילים פשוטות וגולמיות, מפני ששום דרך אחרת של תקשורת לא תועיל. צד נוסף של העניין הוא שאולי היינו מצפים שהקב"ה יגיד דברים קצת יותר מפתיעים בהר סיני, שאולי ילמד קצת קבלה, ושלא יגיד דברים מובנים מאליהם כמו 'לא תרצח' או 'לא תגנוב'. אלא שגם כאן התשובה היא אותה נקודה: מכיוון שמדובר על המדרגה העליונה ביותר, היא בהכרח איננה יכולה להתגלות דרך כלים גבוהים; לו זה היה כך, לנו לא הייתה אפשרות לקלוט את ההארה הזו. אם ההארה הייתה מתגלית דרך שפה שאיננו מבינים, לא היינו יכולים לקלוט אותה, ודווקא משום כך הקב"ה מדבר איתנו במילים הפשוטות ביותר. כפי שכלב לא מבין אנגלית בסיסית בדיוק כמו שהוא לא מבין את האנגלית של שייקספיר, כך כדי שיהיה אפשר לגשר על הפער בינינו לבין חכמה דאדם קדמון אנו זקוקים לצורות הגולמיות והנמוכות ביותר.

כדי לאחוז בדרגות הגבוהות ביותר, צריך
שהן יתגלו בדרך של חוט ושערה.

***

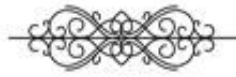
מכיוון שהיא המקיף הגדול, אבל את
הציצית שהיא בחינת החוט אנו אוחזים.
החוטים הללו הם לא יותר מאשר
השערות, אבל הם מרמזים על היכולת
לאחוז בהארות הפנימיות; שהרי כאמור,

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

